

keten van het determinisme wordt losgemaakt, en daarmee inderdaad het determinisme verzaakt.

Intusschen is te minder vreemd, dat JANKA het zich met het schuldbegrip wat gemakkelijk maakt in verband met de betekenis die hij aan de straf hecht, om bovenal te werken als *generale preventie*, als determineerend middel van afschrikking ¹⁶⁷).

Volgens DRUSKOWITZ is de mensch niet alleen tusschenschakel, maar ook zelfstandige „Teilausdruck” der natuurkracht, en inzoover oorsprong zijner handeling. Daar hij bovendien zedelijk onderscheidingsvermogen heeft, is hij zedelijk toerekenbaar ¹⁶⁸). Maar hij is dan toch een stuk natuurkracht, en HEROLD merkt niet ten onrechte op ¹⁶⁹), dat de natuurkrachten op zich zelve noch goed noch kwaad zijn.

SCHMIDT leert de vergelding. Maar geeft op zijne beurt aan dit begrip eigenaardigen zin. Vergelding is bij hem de reactie van den Staat, die bij de goede burgers de liefde voor den Staat en de rechtsorde versterkt ¹⁷⁰). Blijkbaar doelt SEUFFERT op deze theorie, als hij spreekt van de bescherming volgens welke de vergelding „*Mittelglied für einen andern Erfolg ist.*” ¹⁷¹) Bij SCHMIDT is wat vergelding heet maatregel van generale preventie, zoodat zij naar de opmerking van LAMMASCH, „Allen gegenüber Zwecke erfolgen” moet, juist „mit einziger Ausnahme dessen, der sie zu erleiden hat.” ¹⁷²)

De straf is bij SCHMIDT het middel, waardoor de Staat toont, dat hij zich niet alles laat aanleunen. Eigenlijk moest de Staat dan wenschen, dat de misdadiger verborgen bleef, of over de grenzen kwam zonder mogelijkheid van uitlevering. Men kon den Staat dan niet gebrek aan flinkheid verwijten, en den ongelukkig gedetermineerden man werd geen leed gedaan.

Ook is met dit beginsel niet noodig altijd te straffen bij het plegen van eene misdaad. Men kan den naam van flink behouden, ook als men slechts zoo nu en dan van zich afslaat.

Te meer waar die enkele toch eigenlijk geen „partij” is voor den Staat.

In elk geval ligt het bewijzen van flinkheid geven op den rug van wie zonder schuld aanviel, ver van wat gemeenlijk onder vergelding wordt verstaan.

LIEPMANN neemt schuld aan als de daad in verband kan